

SLOVENSKI NAROD.

Številka vsakega dne, vsakega tedna in vsakega meseca, ter vsakega leta po pošti prejemanja na avstro-ogrsko deželo na vsa leta 25 K, na pol leta 15 K, na četrt leta 8 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na en mesec 2 K. Kder hodi sam po sebi, plača na vsa leta 22 K, na pol leta 11 K, na četrt leta 5 K 50 h, na en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Za naročnike brez tedenskega pošiljanja naročnine se ne obračuna. — Za ostanke se plačuje od petdesetpete petit-vrste po 12 h, če se ostanke tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Depoziti se plačujejo po frankovski. — Recepti se ne vračajo. — Uredništvo in upravljalstvo je v Kančevih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravljalstvo pa v pritličju. — Upravljalstvo naj se blagovolje pošilja naročnine, reklamacije, ostanke, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Katoliški shod na Dunaju.

Naša ljuba Avstrija, ki tiči do ušes v klerikalnem blatu in katere predstavitelji se niti kihni ne upajo, ako nimajo v to potrebnega dovoljenja klerikalne gospode, je še vedno premalo katoliška.

Treba jo je še globlje potisniti pod klerikalno igo, da bi bila slepo orodje v rokah klerikalizma in poslušna služabnica rimske kurije. To svrhu imajo takozvani katoliški shodi, ki jih leto za letom prirejajo brumni naši klerikali brez razlike narodnosti na Dunaju z vztrajnostjo, ki bi bila vredna boljše in plemenitejše stvari.

Proti katoliškim shodom, ki bi se bavili z zgolj verskimi zadevami in na katerih bi se razpravljalo o vprašanjih, tikajočih se zgolj notranjih institucij katoliške cerkve, bi nihče ne ugovarjal. Toda tem katoliškim shodom, ki so prišli pri nas v navado, so vera in verske zadeve samo preteza strankarsko-političnih aspiracij, ki teže za tem, da bi pridobile klerikalstvu zopet nazaj ono moč v državi, ki jo je nekdaj imelo in ki je klerikalce usposobljevala, da so z železno pestjo pobili na tla vsako svobodno gibanje in vdušili v kali vsak svobodnejši polet človeškega duha.

Pod tem znamenjem se je v nedeljo pričel tudi letošnji katoliški shod na Dunaju.

Avstrijski episkopat s svojimi robovi-duhovniki, omejeni terciarji in terciarke iz takozvanih višjih krogov in preživelo, dekadentno, napol perverzno plemstvo, to je ona kohorta, ki brusi sedaj na katoliškem shodu na Dunaju bridke svoje meče, da navali na svobodno pridobitve, ki so so jih izvajali avstrijski narodi po stoletni težki borbi s klerikalnim pozajem. In nad to kohorto plove zli duh Jezuitov, teh zakletih sovragov vsake svobode in napredka.

Ta naval rimskih robov bi pač ne povzročal nikomur sivih las, ako bi ne našel navdušenih pospeševalcev in podpornikov žal v onih krogih, ki imajo danes odločilni vpliv v državi v rokah. Po zaslugi dotičnih faktorjev se je klerikalcem že posrečilo, da so ustvarili v

državi svojo sovlast, katere naravnost pogubno delovanje in moreč vpliv se že čuti ne samo v politični upravi in v šolstvu, marveč celo v judikaturi, s pomočjo katere se celo teptajo v državnih temeljnih zakonih zajamčene državljanske pravice.

Na letošnjem katoliškem shodu na Dunaju je bila predmet razpravam in ljutim napadom zlasti naša novodobna šola, ki je, odkar je bila oživetorjena, najhujši trn v peti bojevitemu klerikalizmu.

Klerikalna gospoda si je pač v svesti, da vzgojuje naša šola samostojno misleče in duhovno krepkega značaja, ki se ne daje vladati tako, kakor svoje dni, ko so šole skrbele samo za veronauk in učile samo slepo, pasjo pokorščino duhovščini. Omika in prosveeta, samostojno mišljenje in naziranje se je jelo polagoma, a vendar nevdružno širiti tudi med najširšimi narodnimi masami, ki so bili doslej najkrepkejša in najzaupljivejša opora reakcionarstva. Že se svita v glavah tudi te dosedaj indolentne, mrtve ljudske mase. Klerikalizem čuti, da se mu majo tla pod nogami, in ve prav dobro, da je k temu mnogo pripomogla naša novodobna šola. Zato ga navdaja besno sovraštvo do te koristne institucije, za to ji je napovedal boj na nož, borbo na življenje in smrt.

Toda na katoliškem shodu na Dunaju niso napovedali brezobzirnega boja samo novodobni šoli, marveč so zapečeli borbo do iztrebljenja tudi proti onim, ki oznanjajo in zagovarjajo svobodna načela in gore za vseobči svobodni napredek, za omiko in prosveto.

Tudi ti morajo pasti in na njihovih truplih ima zgraditi črna internacionala palače svojega gospostva. Toda to se ne bo nikdar posrečilo črnim gavranom.

Njihova pšenica je sicer sedaj v cvetju, ker jo obseva solnce naklonjenosti odločilnih državnih faktorjev in ker se ljudska masa še ni docela zbudila iz mrtvila.

A skoro napoči dan, ko bodo na rodu vstali kot en mož, se otrsli onih črnih parasitov, ki sedaj snujejo načrte, kako bi ljudstvo še nadalje pridržali v

sužnosti in odvisnosti, ter jih postavili pred vrata z njihovimi dosedanjimi protektorji vred.

Deželni zbori.

Gradec, 22. novembra. Včeraj se je nadaljevala razprava o deželnem proračunu. Brez debate se je sprejelo poročilo o deželni ženski pripravnici v Mariboru s potrebnostjo 30.240 K in pokritjem 10.600 K, poročilo o deželni sadjarski in vinarstveni šoli v Mariboru s potrebnostjo 78.193 K in pokritjem 30.476 kron. Pri točki »Dobruša« je navedel dr. Hrašovec več pritožb o slabem stanju. Vrtar mora sam vse kopalnice oskrbovati in voditi in ni čudno, da uspeh vedno nazaduje. Deželni odbor bi moral napraviti red. Tem pritožbam se je pridružil tudi dr. Dešk o in zahteval zboljšanje zveze s Celjem.

Wastian je interpeliral glede rekonstrukcije moške pripravnice v Mariboru.

V današnji seji je odgovarjal namestnik na razne interpelacije, med drugimi tudi na interpelacijo posl. dr. Deška zaradi izplačevanja državne podpore za zgradbo ceste iz Ljubnega v Luče. Potem se je nadaljevala debata o deželnem proračunu. Proračun izkazuje potrebnost 26.997.786 K, pokritja 15.191.847 kron. Z davki in 12 milijonskim posojilom bo tedaj pokriti 11.805.939 K. — Pri razpravi glede pokritja se je vnela dolgotrajna debata. Poslanec dr. Ploj je poudarjal, kako potrebno je saniranje deželnih financ. Dokazoval je, da bi bilo treba naložiti 20%, naklado, ako si noče dežela s posojili pomagati iz zadrega. Kritikoval je deželni odbor, ki ni imel poguma, da bi bil prišel sam z zahtevo po zvišanju naklade na pivo. Ta naklada pa bo zadostovala le za eno leto, potem bo treba davkoplačevalce znova vzemirjati. Vlade so dandanes naglušne, zato mora deželni odbor samujeno popraviti. — Odgovarjal je poslanec dr. pl. Dersehatta, ki je posival dr. Ploja, naj si da patentovati ako res pozna

sredstvo za ozdravljenje deželnih financ. — Posl. dr. Ploj je odgovarjal, da kot zastopnik manjšine mu ni treba si glave beliti o saniranju deželnih financ. To je stvar večine.

Deželni proračun je bil nato sprejet proti glasom Slovencev in socijalnih demokratov.

Deželnim uradnikom se je dovolilo po 200 kron draginjske doloke.

Celovec, 22. novembra. V današnji seji se je naročilo deželnemu odboru, da naprosi znova vlado, da dovoli kak prispevek iz sredstev za od ujm prizadete k proračunanim stroškom v znesku 391.000 K za popravilo cest in mostov, ki jih je razdajala povodenj l. 1903. — Dr. Pupovac je pri tej točki očital deželnemu zboru, da pritiska njegovo stranko ob steno, ko gre pri volitvi v dež. odbor preko nje in da se ni pečala z vprašanjem o splošni, direktni in tajni volilni pravici.

Posl. Grafenauer je želel zvišanje pristojbin lovske karti.

Pri razpravi o dež. proračunu se je izkazalo potrebnost 4.207.270 K, pokritja pa le 680.887 K, torej primanjkljaja 3.526.383 K.

Poslanec Weiss, Katz, Dreyborst in Wieser so se pritoževali na dež. šolski svet, češ, da kateheti pri krščanskem nauku v šoli širijo slovenščino in izpodrivajo nemščino. — Posl. Grafenauer je ostro prijel sedanji šolski zistem splošno in posebno v jezikovnem oziru na utrakvističnih šolah in zahteval šestletno šolobveznost z obligatno dvestoletno nedeljsko šolo. Deželni šolski nadzornik Palla je priznal, da so na koroških šolah marsikake pomanjkljivosti in da bo treba precej zboljšati razmere.

Dunaj, 22. novembra. V današnji seji se je sklenilo, vzeti posojila v največjem znesku 15 milijonov kron za pokritje dozdaj sklenjenih železniških stavb.

Brno, 22. novembra. Dež. zbor je tudi v drugem in tretjem branju sprejel zakonski načrt glede ureditve

rabe obeh dež. jezikov pri avtonomnih oblastvih na Moravskem. Glavna tendenca načrta je popolnoma enaka vrednost in opravičenost obeh narodnosti v deželi.

Parlamentarne zadeve.

Lvov, 22. novembra. Danes se vrši seja parlamentarne komisije poljskega kluba, da se posvetuje o političnem položaju. Listi pozivajo ministra Pietaka, naj pojasni svoje posredovanje glede volilne reforme ter pravijo, da je mogoče, da bo poljski klub primoran zapustiti državni zbor, kakor leta 1873, ali pa začeti z obstrukcijo, češ, da po novem volilnem redu dobi Galicija manj mandatov ter se tudi volilni okrajji neugodnejše sestavijo. Poljaki zahtevajo 120, dobe pa le 90 mandatov.

Dunaj, 22. novembra. Permanentni obrtni odsek je sklican zopet na dan 27. t. m.

Vlada je že baje sestavila dogovor z zastopniki vseh strank načrt za volilno reformo. Ministrstvo notranjih zadev izdeluje sedaj razdelitev. Število poslancev ostane, kakor je dosedaj, 425.

Kriza na Ogrskem.

Budapešta, 22. novembra. Bogati magnati v ogrski opoziciji namestijo najeti večmilijonsko posojilo, da iz dohodkov dobe odškodnino komitati, katerim je vlada odtegnila dotacijo.

Prihodajo soboto se vrši skupna ministrska konferenca.

Srbsko posojilo.

Belgrad, 22. novembra. Pogodba glede srbskega posojila se je včeraj v Bruslju podpisala. Srbija dobi 40 milijonov v gotovini, 30 milijonov pa v opeji po 4 1/2%.

Napetost med Bolgarijo in Turčijo.

Sofija, 22. novembra. Napetost med Bolgarijo in Turčijo se je tako poostрила, da se je resno bati vojne. Obe armadi sta tudi že pripravljene.

Konflikt s Turčijo.

Dunaj, 22. novembra. V diplomatičnih krogih se zatrjuje, da se je

LISTEK.

Slovensko-nemška meja na Štajerskem.

Kulturno zgodovinski in narodopisni doneski. Nabral A. B. (Dalje.)

Da pa je bila pred sto leti takratna arveška župnija vsaj južno Sakove*) (Saggan) in Pesnice še res slovenska, za to nam priča kronika arveške župnije. Ta župnija je nastala leta 1785. Razen kat. občine »Pod goro« (Unterberg) je spadala dotlej cela k Sv. Janžu v Sakovski dolini (St. Johann im Saganthale), daleč na severu Arveža. V zgodovini št. janžke župnije se pokaže prvokrat jezikovno vprašanje leta 1697. Ko je namreč 31. januarja istega leta umrl tamošnji župnik Jan. Jak. Karbič (roj. v Tolminu okoli leta 1644.) je za to župnijo prosilo šest duhovnikov, ki so se vsi sklicevali na potrebno

znanje slovenščine, in sicer: 1. Tretjak Ulrik, ki je poprej sedem let v dveh sosednjih župnijah kaplanoval, pravi v svoji prošnji: »sintemahlen der dritte Theil der Pfahrr der windischen sprach kündig auf die zwei windischen Pfarren angrenzen als Leutschach und Remschnig.« — 2. Bernardin Martin, rojen Ljutomerčan, piše v svoji prošnji: »Quod antem praesumptuosus ad Suam Celsitudinem confugiam, stimulum addidit, quod in praedicta parochia nobilis sit numerus eorum, qui Slavonico idiomate utuntur, ego vero ambas linguas Germanicam et Slavonicam apprime calleam, sic in decurrente occasione provisiones Baptismos & Copulationes, quae saepissime eveniunt tales, faciliiori conatu peragere valerem.« V drugi prošnji piše: »...cum ambas linguas Germanicam et Slavonicam optime calleam, quae etiam in hac parochia necessaria est, nam quarta pars Slavonico idiomate utitur.« (Bernardin je bil že 4 leta kap-

lan v Lučanah in je gotovo razmere prav dobro poznal.) 3. Stubner Franjo pravi v svoji prošnji »beeder sprachten khündig.« — 4. Wurrian (Burjan) Jan. Sebast. piše: »...firma spe alor ex eo, quod ego slavonicam linguam calleam, cuius scientia in illa parochia requiritur, eum magna illino pars eadem utatur, quia germanicam ignorat.« — 5. Ferd. Leopold pl. Paumgart pravi: »...undt der erfordernten wündischen Sprach khündig.« — 6. Maurer Jan. Krištof, rodem Nemec iz Celovca pa je bil že predestiniran od škofa za Karbičvega naslednika, dasi ni znal slovensko. To gotovo ni bilo neznanu arhidiaconu Jos. Ernest baronu Rehlingu, ki je pri pošiljati imenika prosilcev v Solnograd posebno priporočal Burjana ter zaven pisal: »Gnet wäre es woll, wan hiezue ein Subjectum, so windisch und teutsch khunte accomodiert würde« (1. febr. 1697). O Maurerju je pisal 9. jan.: »Obzwar zu dieser Pfar vor allen prae(ten)dentem zu considerieren, were herr Maurer, weil er aber

die wintische sprach niht khaan, also khunte ich vor ihn (= für ihn) nicht eueraten.« Baron Rehling je namreč pri sosednjih župnijah poizvedoval o razmerah, in vsi so mu so mu priznali potrebo, da mora sv. janžki župnik biti zmožen slovenskega jezika in 15. februarja je bil imenovan — edini Nemec Maurer. Godilo se je že tedaj, kakor se dogaja glede Slovencev še dandanes.

Bila je tedaj sedanja arveška župnija vsaj južno Sakove in Pesnice še slovenska. — Samostojno župnijo je dobil Arvež v jožefinski dobi leta 1788. Do leta 1872. so bili vsi župniki Slovencev. Ko je bila leta 1826. župnija razpisana, bilo je 6 prosilcev, 4 Slovenci in dva Nemci. Patron (posestnik arveške graščine grof Schönborn) je prezentiral zadnjega Nemca. Takoj je vprašal ordinarijat lučanskega dekana, ali je župniku v Arvežu potrebno znanje slovenskega jezika ali ne. Provizor Lešnik je odgovoril: 1.) Slovencev, ki nemški ne znajo, je v župniji 223. 2.) Vseh slovenskega pouka potrebnih bo v

župniji okoli 280. 3.) Pride posebno v postu dosti Slovencev k spovedi. 4.) Slovenske sosednje župnije so preoddaljene, da bi od ondat bila lahka pomoč v sili. 5.) Sedanji kaplan Fabiani (Furlan) je Nemcem in Slovincem nerazumljiv. 6.) Tudi Slovenci sosednjih nemških župnij prihajajo v Arvež k spovedi. (Potemtakem je bilo še tudi v tem času v St. Janžu dokaj Slovencev, ker druge nemške sosednje župnikuje na severu ni, izveniš morda Ivnic.) 7.) Ko bi provizor ne znal slovensko, bi nikakor ne mogel opravljati svojih dolžnosti, kar sam sprevidi, isto pa velja tudi o župniku. Končno je še pristavil da je skoraj tretjina arveških prebivalcev Slovencev. — Med patronatom in ordinarijatom se je potem vnel dolgotrajni prepir, in dasiravno je prezentirani Nemec sporočil, da se že uči slovensko in se bode kmalu toliko privadil, kolikor je potrebno — in to ni dosti že glede ustanovljene nemške šole — vendar je moral rezignirati in patron Slovencev prezentirati. — (Dalje prih.)

*) Pravičneje je menda Sagova, ker pozna narod še sedaj glagol »sagati« (plamen saka = žiga.)

sultan po svojem poslaniku obrnil na cesarja Franca Jožefa s prošnjo, naj se upošteva njegov težavni položaj ter se mu dovoli kratek rok, da odgovori na zahtevo veselil. Ministrstvo zunanjih zadev pa je prošnjo od bilo, ker se demonstracija z brodovjem izvede vsled skupnega sklepa veselil. Tudi Rusija je zavrnila prošnjo za posredovanje. Sultanu potemtakem ne pomaga nadaljno zvijanje, temuž bo moral zahteve veselil ali sprejeti ali odkloniti.

Konec vstaje na Kreti.

Kanea, 21. novembra. Vstaši so izročili 780 pušk in 23 shramb z municijo.

Dogodki na Ruskem.

Zbiranje čet v Kavkazu.

Kakor se poroča iz Carigrada, je Turčija jako vznemirjena, ker je zvedela od svojega generalnega konzula v Tiflisu, da zbira Rusija čete v Kavkazu. Rusija sicer trdi, da rabi vojaštvo, da uduši nemire, a konzul trdi, da gredo v vojaških krogih vesti, da pride velik del mandžurske armade v Kavkaz, da prične vojno s Turčijo. Turčija je naročila svojemu poslaniku v Petrogradu, naj poskrbi za potrebno kontrolo v tem oziru.

Deželni zbor kranjski.

XI. seja, dne 23. novembra 1905.

Predseduje deželni glavar De-tela. Vlado zastopata deželni predsednik Schwarz in okrajni glavar Haas.

Došle peticije so se odkazale pristojnim odsekom. Med njimi je tudi peticija postojanskega učitelstva, ki jo je vložil poslanec Arko, za 25% doklado.

O nujnem predlogu glede doklada od krošnjarske pridobnine je poročal dr. Šusteršič. Sklenilo se je, da deželni odbor ne sme več pobirati teh doklad in kar jih je pobral, da jih mora vrniti.

O prošnjah 15 učiteljev, naj se jim odpišejo preveč sprejete petletnice je poročal dr. Šusteršič. Deželni šolski svet je 15 učiteljem predčasoma priznal 6 petletnice. Deželni odbor se je pritožil na upravno sodišče in je smagal. Zdaj se je sklenilo odpustiti prizadetim učiteljem povračilo teh petletnic, kar znaša skupaj 3400 K.

Dr. Krek je dodatno predlagal, naj se učiteljem, ki so že kaj odplačali teh prejetih petletnic, dotedne svote vrnejo. Tudi to je ubveljalo.

O predlogu, naj se posagradnikom dovolijo brezobrestna posojila, je poročal grof Margheri. Predlagal je, naj se pooblasti deželni odbor, da iz melioracijskega zaklada za obnovo vinogradov v l. 1906 izplača 40000 K in da se z vlado dogovori o primernem državnem prispevku. Sprejeto.

O draginskih dokladah deželnim uslužbencem je poročal Hribar. Sklenilo se je, da dovoliti od 1. decembra t. l. 20%, draginski doklado uradnikom nižjih razredov, ki imajo do 1600 K plače; 16% uradnikom, ki imajo od 1600 do 2000 K plače; od 2000—3200 K 10%, in 8% uradnikom, ki imajo več kot 3200 K temeljne plače.

O dovolitvi višjih kot 20%, priklad za cestne namene je poročal dr.

Ferjančič. Sklenilo se je, pooblastiti deželni odbor, da onim okrajno-cestnim odborom, ki bodo pravredno pokasali, da s 20%, priklado ne morejo ishajati, dovoli za l. 1906 tudi višje vendar ne 50%, presegajoče priklade na vse neposredne davke s dokladami vred, izimši osebno dohodnino.

Prošnja vasi Radlek pri Blokah, da izdela deželni tehnik načrte za vodovod se je po poročilu dr. Kreka izročila deželnemu odboru v svrhu poizvedb in tehničnih priprav. Nekaj je pri tej točki govoril Drobnič.

Prošnja županstva v Borovnici, da se gozd »Podsebojen las« isloži iz davčne občine Bezuljak in prikladi borovniški davčni občini, se je po poročilu dr. Kreka odstopila deželnemu odboru v svrhu poizvedb in primernih predlogov.

O ženski bolnici v Novem mestu je poročal baron Apfaltern. Pojasnivi razmere je predlagal: Za zgradbo ženske bolnice v Novem mestu se dovoli 55000 K; plačo primarija v znesku letnih 1000 kron prevzame dežela.

O prednostni zastavni pravici za vodovodno naklado v Ljubljani je poročal dr. Tavčar. Zakonski načrt je bil odobren.

O prošnji občine Črni vrh, polit. okraj Ljubljana, za okrajno cesto od Polhovega gradca v Škofjo Loko je poročal Demšar. Sklenilo se je, da deželni odbor, da vse potrebno ukrene in v prihodnjem zasedanju svoje predloge predloži. Osebito pa naj odredi, da se brez odloga vsaj za progo Polhov gradec do Črnega vrha takoj izdela načrt in vse potrebno izvrši ter v prihodnjem zasedanju dotični zakonski načrt predloži.

O zagradbi hudournikov Sora in Račeva je poročal Demšar. Sprejel se je zakon, ki določa: Zgradba hudournikov Sore in Račeve v občini Žiri po projektu, ki ga je izdelal gospodarsko-tehniški oddelek, sekcija Beljak, se spoznava za podjetje, katero je izvršiti iz deželnih sredstev s pogojem, da k stroškom, proračunjenim na 26.000 K, pripomoreta državni melioracijski zaklad v smislu državnega zakona z dne 30. junija 1884, drž. zak. št. 116, s petdesetimi odstotki, torej s 13.000 K, občina Žiri pa s tridesetimi odstotki, torej s 7800 kron.

Ako bi stroški zagradbe ne dosegli zneska, proračunjenega na 26.000 kron, znižati je prispevke državnega melioracijskega zaklada, dežele in udeležencev razmerno temu, kar se prihrani.

O nujnem predlogu za zgradbo okrajne ceste od Šmihela na deželno cesto v Žužemberku je poročal Povše. Sprejet je bil predlog: Deželnemu odboru se naroča, da odredi presojo načrta po deželnem stavbnem uradu in po dogovoru z okrajnim cestnim odborom izdela dotični zakonski načrt za izvršitev te nujno potrebne ceste, katerega naj v prihodnjem zasedanju predloži deželnemu zboru v sklepanje.

O prošnji županstva v Radomljah za uvrstitev občinske ceste Radomlje-Rova med okrajne ceste je poročal Povše. Prošnja se je odstopila deželnemu odboru z naročilom, da potrebne poizvedbe o tej cestni progi dožene in na podlagi teh deželnemu zboru poroča ter primerne nasvete stavi.

O prošnji občine Radomlje za uvrstitev občinske ceste Radomlje do državne ceste pri Viru med okrajne ceste je poročal Povše. Prošnja se je odstopila deželnemu odboru v zaslisanje okrajnih cestnih odborov in nadaljno poslovanje.

O nujnem predlogu poslancev v zadevi ceste Trebelno-Nemška vas je

poročal Povše. Predlog poslancev se je izročil deželnemu odboru z naročilom, da ukrene vse potrebno in se sliči okrajni cestni odbor žužemberški in vse dožene, da se sedanja občinska cesta iz Trebelnega skoni Ormočsko vas v Lukovnik in Nemško vas uvrsti med okrajne ceste ter da deželnemu zboru o tem v prihodnjem zasedanju poroča.

O preložitvi deželne ceste Litija-Pluskava na progi med Litijo in Šmartnom je poročal Povše. Sklenilo se je: Deželna cesta Litija-Pluskava se preloži na delni progi med Litijo in Šmartnom po projektu, ki ga je dala napraviti občina Šmartno, pri čemer se v novo črto privzame, 894 m dolga delna proga okrajne ceste Litija-Jablanica-Moravče, ki se odcepi v Litiji od sedanje deželne ceste, isloži iz vrste okrajnih cest. Na 24000 K proračunjeni stroški se pokrijejo na polovico iz deželnega in na polovico iz litijskega okrajnocestnega sklada.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 22. novembra.

— **Osebnost.** Okr. glavar Ivan Šorli v Pasinu je imenovan glavarstvenim svetnikom pri okr. glavarstvu v Trstu. — Dež. kontrolor, g. Ivan Pogačnik, je bil v večrajšnji tajni seji dež. zbora imenovan dež. blagajnikom, kar je po neljubi pomoti izostalo iz večrajšnjega poročila v tej tajni seji.

— **Deželnozborna volitev.** Volitev novega deželnega poslancev iz volilnega razreda kmetijskih občin v volilnem okraju Kočevje-Ribnica-Velike Lašče namesto umrlega Primoža Pakiža se vrši dne 4. januarja 1906.

— **Terorizem.** Za dan 28. t. m. je napovedana klerikalno-socialistična demonstracija. Kar smo že dostikrat poudarjali, priznamo vsakršni pravico, da svobodno demonstrira za svoje ideje, kadar hoče in kolikor se ji ljubi; terorizem in nasilstvo pa je, če se drugi ljudje, ki ne pripadajo dotični demonstrirajoči stranki, silijo, da se morajo take demonstracije direktno ali indirektno udeležiti. Tak slučaj se pripravlja za dan 28. t. m. Štfe in Kristan hočeta, da mora meščanstvo poveljati klerikalno-socialistično demonstracijo s tem, da se zapro vse trgovine in delavnice. Vse delo mora počivati — da tako meščanstvo izkaže socializem in klerikalcem čast. Namen vsemu temu je ožiten: Pokaže naj se moč združenih klerikalcev in socialistov, pokaže naj se, da mora meščanstvo zlasti pod klop, kadar tako ukažejo socialisti in klerikalci. Ker pa vedo združeni socialisti in klerikalci, da bi to ne šlo lahko, razširjajo vznemirajoče govorice, češ, delavci bodo vse pobili in razbili, če se jim meščanstvo ne pokori. S kakim terorizmom se dela, priča pismo, ki ga je pisala zveza pekovskih delavcev (krajna skupina Ljubljana) na zadrugo pekovskih mojstrov v Ljubljani. V tem pismu, ki zahteva, da mora 28. t. m. počivati vse

delo, je doslovno rečeno: »Kateri go-spodov mojstrov se bode nalašč ali pa iz dobičakeljnosti ustavljal tej skromni (!) zahtevi delavstva, se bode njegovo ime javno v listih objavilo, v »Slovenec« in »Rdečem Praporcu«. In ravno tako nismo odgovorni, če bi pred katero delavnico radi tega nastal kak izgred, ker delavstvo bode gotovo razburjeno.« Tu se naravnost grozi s posivom na bojkotiranje in s izgrediv. Če to ni najhujši terorizem — v tem slučaju ishajajo korporacije! — potem ne vemo, kaj naj se še tako imenuje. Pekovska zadruga se je seveda ustrašila teh groženj in je hitro ugodila tej zahtevi. Mnogo drugih obrtnikov pa je, ki veliko preveč težko ishajajo, da bi mogli taki zahtevi ugoditi in mnogo je tudi delavcev, ki bi radi delali vsle Štfa-Kristanovi postavi in poklicana oblast imajo dolžnost, da varujejo take delavce in take obrtnike z vso energijo pred klerikalno-socialističnim terorizmom.

— **Dekan Arko v Idriji in socialni demokratje.** V nedeljo so sklicali socialni demokratje v Idriji shod, na katerem sta govorila Anton Kristan in Iv. Straus o volilni reformi. Na shod je prišel tudi idrijski dež. poslanec, dekan Arko, ki je bil izvoljen s pomočjo socialno-demokratskih glasov. Kristan je predlagal, da bi tudi rudarji v Idriji v torek 28. t. m. ustavili delo, kakor drugo delavstvo v Avstriji in da bi se naprosil občinski svet, naj bi pozval vse trgovce in obrtnike, da bi ta dan zaprli svoje trgovine in delavnice. Kakor je znano, sastopa tudi klerikalna stranka v Ljubljani in njen organ »Slovenec« stališče, da je delavstvu 28. t. m. ustaviti delo in da morajo ta dan tudi trgovci in obrtniki zapreti svoje lokale. Tudi dekan Arko je član klerikalne stranke, da, prištevajo se celo med najuglednejše in najvplivnejše njene člane; a glejte čudo: ta dekan Arko, čigar organ »Slovenec« kargori za splošno stavko 28. t. m., je na nedeljskem shodu v Idriji nastopil proti temu, da bi se udeležilo idrijsko delavstvo splošne demonstracije ob priliki otvoritve parlamenta, naglašajoč, da bi lahko to neugodno vplivalo na rešitev prošnje idrijskega delavstva, ki se je dne 2. t. m. predložila poljedeljskemu ministrstvu. Ta govor je med delavstvom seveda povzročil silno nevoljo in ogorčenje; nastal je velikanski hrup in vrišč, iz katerega so se slisali samo ogorčeni klici proti Arkotu. Junakemu klerikalnemu zastopniku idrijskega mesta je vsled tega takoj upadlo sree, prosil je zopet za besedo in se izjavil zato, da naj 28. t. m. tudi idrijsko delavstvo ustavi delo, vendar pa naj pošlje deputacijo k rudniškemu ravnateljstvu, kateremu naj pove, da so idrijski rudarji prisiljeni, moralno primorani, 28. t. m. ustaviti delo, ker bo tudi vse drugo

avstrijsko delavstvo ta dan stavkalo idrijski rudarji bi sicer radi delali, toda iz solidarnosti s drugimi avstrijskimi delavci so bili primorani, da se pridružijo ta dan splošni stavki. — S tem svojim nastopom je Arko pokazal, da je dobro poučen v ligvorijanski moral. Toda za tako moralno, ki je morda »doro wa«, a ne »honorowa«, delavstvo nima zmisla, zato je tudi poštenjaku Arkotu primerno posvetilo. Vstal je Kristan, ki je med splošnim pritjevanjem govoril približno takole: Idrijsko delavstvo odklanja ta nasvet z vso odločnostjo in ogorčenostjo, ker ga smatra kot nesramnost in podlost. Konstatovati je treba, da je dekan kot namestnik božji zakrivil velik greh, kakršnega katoliška cerkev najbolj oboja: on je hotel napraviti iz poštenih delavcev lažnike, on jih je hotel zapeljati, da bi se lagali in hlinili, on katoliški duhovnik. Sram ga bodi! Sramota mu! — Po dvorani je kar zagrmelo in ogorčenih klicev: Sramota takemu božjemu namestniku, sram ga bilo, faj id. je kar deževalo na Arkota, ki jo je nato kakor polit. psiček urnih pet odkuril s shoda. — Lep eksempel klerikalne morale! V Ljubljani so za splošno stavko 28. t. m. v Idriji so pa proti njej! To je tudi poslednost kajpak! In potem se še vedno najdejo ljudje, ki verjamejo klerikalnim žonglerjem!

— **Ljubljana-Trst.** Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo! Pred nekaj dnevi smo omenili, da ljubljanski škof ni vedel, koliko župnij je v Ljubljani, njegovi lastni stolci, ter je rekel, da samo štiri, dasi jih je pat, kakor tudi v Trstu. Ako sedaj vzamemo v poštev, da je Trst brez okolice približno štirikrat tako obljuden kakor Ljubljana s tisto okolico, kar jo spada pod ljubljanske župnije, vidimo, da ima Ljubljana ravno toliko far, kakor Trst, cziroma ima Ljubljana vsled manjšega števila prebivalcev trikrat toliko far, kolikor bi jih moral imeti Trst, ako bi bil tako bigoten, kakor Ljubljana. Pa še nekaj. V Trstu so cerkve večinoma prazne, dočim so v Ljubljani takorekno vedno polne; ako bi v Trstu ne zahajali Slovenci posebno pa Slovenke v cerkev in pa ono občinstvo, ki smatra cerkev za najbolj komedno »rendezvous«, bi pa še toliko Italijanov ne zahajalo ne, kolikor jih je sedaj ob gotovih »slitinih« mašah. Dokaz temu je, da v Trstu na sv. večer ni onih imenitnih polnočnih maš, ker so jih radi škandalov v cerkvi morali popustiti. Naravna posledica vsakega vsiljevanja pa je ta, da se vsiljivca ne ceni visoko in se zanj malokdo briga, niti se ga ne vpošteva. Radi tega pa se tudi rimsko-katoliška c. k. mati-cerkve bore malo briga za Slovence in jim ne da nikakih koncesij, niti sta-

Dalje v prilogi.

Na devinskih skali.

Zgodovinska povest.

(Dolge.)

Jurjeva posvetovanja z njemu podložnimi plemenitaši niso še bila končana s tem, da se je določil glavni načrt, po katerem naj se sploh uravna vse postopanje. Treba se je bilo pomeniti tudi o posamičnostih in pri teh so nastali večkrat prav živahni prepiri. Posebno vneto se je razpravljalo o Jurjevem predlogu, da naj se tudi mestjanom, če sestavijo vojno krdele, priznavajo iste časti in iste prednosti, kakor plemenitašem. Nekateri plemenitaši se s to mislijo kar niso mogli sprijaznosti, ali naposled je vendar obveljal Jurjev nasvet.

Sele pozno ponoči je bilo posvetovanje končano in močje so si segli v roke, da potrdijo sklenjene dogovore, ki jih je bil Komoljša po Tomaževem naročilu natančno zapisal.

»Torej, prijatelji — čim se zdani, zapustimo Čedad. Obvestite vsak svoje ljudi, naj bodo pripravljeni. In zdaj, prijatelji, ki ste mi ostali zvesti, sprejmite mojo zahvalo. Bil sem že

otrok, ko ste mi s prisego obljubili zvestobo in pomoč v vseh slučajih. Danes sem mož. V tem slučaju, ko mi preti največja nevarnost, Vam prisegam, da Vam ostanem zvest do smrti in da Vam bom v vsakem slučaju v pomoč. Na svojo dušo in pri našem Zveličarju Vam prisegam, da se nobenemu izmed Vas ne zgodi ne na življenju, ne na imetju najmanjša škoda, dokler bom jaz živ. Prisegam Vam: dokler mi ostanem košček zemlje, ali le vinar denarja; dokler bom mogel držati meč in dokler bo le ena kaplja krvi v mojih žilah — dotlej Vam je vse to v vsakem trenutku na razpolaganje. In sedaj povejte, če me hočete priznavati ne le za svojega vladarja, marveč tudi za svojega prijatelja?

»Priznavamo Vas za vladarja in za prijatelja,« so oduševljeno odgovorili Jurju zbravi plemenitaši in mahaje s klobuki in ročljaje s sabljami klicali: »Zvestobo za zvestobo do smrti!«

Po odhodu vitezov sta ostala v hiši samo Peter Strah in Tomaž Retinski. Ta dva sta prej le malo po-

segala v pogovor med Jurjem in njegovimi plemenitaši. Peter Strah je imel navado, da je brezpogojno stal na strani devinskega vladarja in je vsled tega pritrdil vsakemu njegovemu nasvetu. Tomaž Retinski pa je molčal, ker je vedel, da preudari Juri v resnih stvareh vse natančno, da pa ga v takih slučajih tudi ni mogoče odvrniti od njegovih sklepov.

Ko je bil Juri sam s Tomažem in s Petrom, je priznal, da je med dolgim pogovorom s plemenitaši le težko krotil in saduševal svoja čuvstva.

»Ne moreta si misliti, kako hudo mi je večkrat bilo med tem razgovorom,« je dejal Juri. »Včasih bi se bil najraje razjokal. Kaj morem paš za to, da mi v gotovih trenutkih potane sree tako mehko, kakor kakemu petnajstletnemu dekletu. Preveč hudega sem doživel na en dan.«

»V boju in bitkah še nisi nikdar pokazal, da imaš mehko sree,« je pripomnil Tomaž Retinski.

»V boju in v bitki ve človek, pri čem da je; vsakdo je pripravljen, da bo premagan ali da obleži na

bojišču. S to mislijo se sprijazni še predno vrame meč v roke. Življenje pa nanese toliko iznenadenj in presenečenj, na katera ni nihče pripravljen, da dostikrat ne more ukrotiti svojega sree.«

Peter Strah je izpraznil svoj vrč in prijel za svoj meč, ki je stal ob zidu.

»Zdaj Juri, je vse končano in spravišeno v red; zdaj ni več časa, slušati na glasove sree; zdaj smo vsi vojščaki. Meč v roke in pogumno naprej, naj nam prinese boj že smago ali smrt.«

»Ko bi bilo samo od boja odvisno vse, bi lahko vselega sree opasal svoj meč.« Nekako tiho in sanjavo, kakor bi mu dušo obhajale sle slutnje, je dostavil Juri: »Ne bojim se ne boja ne smrti, bojim se le izdajstva. Strup in bodala sta premagala že marsikoga, ki je srečno klu boval neštetim sovražnikom.«

Pogovor je pretrgal Komoljša, ki je prišel naznaniti, da je došel zdravnik Natan.

»Pokliči ga,« je velel Juri, in videč, kako je Tomaž Retinski sledil

Komoljša z očmi, je šepetaje dejal: Komoljša je hraber, kakor lev in vztrajen, kakor mravlja; ko bi danes ležal na smrtni postelji in bi moral komu kot svojo poslednjo voljo poveriti kako maščevanje, nikomur drugemu bi ga ne poveril, kakor Komoljšu.

Tomaž je samo nagnil glavo, a Juri je spoznal, da je tudi bivši njegov varuh njegovih misli.

Žida Natana je Juri povabil, naj zapusti Čedad in naj gre z njim. Opozoril ga je, kaka nevarnost mu preti v Čedadu vsled tega, ker je prisostvoval v Katarinini hiši groznemu usmrčenju krivoverca Galen-gana. Žid se je nekaj časa prav prekanjeno branil, hoteč tako povišati plačilo, katero mu je Juri ponujal, naposled pa je dosegel svoj namen.

Potem je Komoljša pripeljal v sobo drugega Žida, kateremu je Juri sastavil različna posestva na Furlan-skem, ker si vsled ubega ključarja Grima, ki je bil odnesel ves Jurjev denar, in ni mogel na drug način preskrbeti denarja.

Ko je bila tudi ta kupčija skle-

rih pravice, katere jim je morala dati svojočasno, da jih je kaptivirala. Cerkev pozna sedaj samo sklavarije, ki ji morajo dajati leto za letom mnogo denarja, ki ne smejo imeti do nje nobene druge zahteve, kakor to, da jih proti plačilu v gotovini spravljajo v sveta nebesa, kjer pa morajo zatajiti svoj materin jezik in govoriti »angelskega«, kdor se pa tega ne priuči, pa mora molčati, kakor božji volec; in ker mati-cerkev Slovenec ne ljubi, noče, da bi bili vseh nebeskih dobrot deležni, da bi se vmešavali v nebesko politiko, noče izdati slovensko-angelske slovnice, da bi si jo širši sloji nabavili in se že na tem svetu ušli nebeski državni jezik, ki je tako potreben za nebesa, kakor pri nas nemščina za državno službo. Privilegij in esenco tega jezika imajo seveda škofje in višje maziljene glave, ki so bile sploh tako indiskretne, da so Slovencem povedale o tem jeziku, če ne bi tega še izvedli ne bili. Slovenci pa imamo sedaj eno zahtevo več in kdo ve v kakšne škripce bi prišel naš Anton, ako bi ga terejalka prisilila, da bi moral izdati nebesko uradno tajnost o angelski gramatiki, o kateri je namigaval že pokojni Slomšek in iz ljubezni do svojega naroda prvi pokazal najvažnejšo točko naših zahtev za vedno izveličanje. — Dostavke: Rimanjem se angelskega jezika ni treba učiti, ker oni nimajo sedaj ne angelcev, ne hudičev, nekateri a. kr. rimsko-katoliški duhovniki pravijo celo, da niti Boga nimajo!

— **Solska vest.** Gosp. Josip Pleničar je nemeščen za suplenta v Kropi toliko časa, dokler ima učiteljske gđe. Antonija Okorn do pust.

— **Skušnjo učne usposobljenosti** je napravil tudi g. Fran Jaklič, provizorični učitelj v Radovljici, kar je zadnjič v tozadevnem našem poročilu pomotoma izostalo.

— **Kako se bo učiteljstvo zahvalilo za draginsko doklado?** Piše se nam iz učiteljskih krogov: Novica, ki nam je udarila iz sobotne seje šolskega odseka na uho, bila je gotovo za vse učiteljstvo s malimi izjemami tak udarec, ki mora pustiti posledice za seboj. Vprašajmo se, zakaj tako delamo v šoli? Zakaj žrtvujemo pozimi polovico noči — šoli? Zakaj se trudimo v šoli od jutra do večera, zakaj se posvetimo deci med poukom tako, da hočemo pustiti zdravje in dušo v šoli? Sami li plačena za tak trud? Zakaj prebiram le pedagoške knjige? Ali bi se ne dobilo kratkočasnejših knjig? Zakaj se še vedno pripravljamo na pouk in izboljšujemo svojo metodo? Ako so znali poučevati višje razrede prejšnji učitelji, ki so imeli malo ali skoro nič naobrazbe, bi znala jaz tembolj poučevati I. razred že radi tega, ker sem morala absolvirati celo učiteljsko. Odgovor: Res, veliko preveč sem delala; a delala sem rada, ker bi se mi smilili otroci, ki bi izstopili iz pon. šole malo manj nevedni, nego so v šolo prišli. Drugič sem delala s veseljem zato, ko sem

njena in je žid odšel denar, je dobil Komolj naročilo, da za ta denar nakupi orožja in konj, da opreži svoje razbojnike in jih pripelje v Devin.

»A pazi mi, da te prekanjeni židovski trgovci ne prevari,« je zaskledal Juri za odhajajočim Komoljem.

»Ne bojte se; saj nisem bil zastonj toliko časa razbojnik,« je smeje se odgovoril Komolj in z židi odšel.

Komaj se je začelo daniti, še predno se je prikazala jutranja zarja, je Juri na delu svojih prijateljev od jездil iz Čedad. Obraz njegov je bil jasen in jasen, skoro vesel je bil njegov pogled. Le enkrat se je stemanil, ko je prijezdil mimo hiše Katarine Zoranove. Vsa okna so bila zaprta, kakor da v hiši nihče ne prebiva. Viha se je instinktivno ustavila pred hišo, kamor je bila tolikrat prinesla svojega gospodarja, a Juri jo je jezno vzpodbodel z ostrogami, da je zdirjala na vso moč iz mesta in ven po ravnih poljanah. Vsa narava se je prebujala iz sna — Juri pa je snel svoj klobuk in iz polnega grla zapel zahvalno pesem stvarniku. (Dalje prih.)

šakala boljših časov in končno tudi že iz lastnega nagona. Bolše čase nam je pojedal vedno lašni Susteršič s svojimi nenasitnimi pristaši; teh nimamo sedaj pričakovati. Lastni nagon lahko krotimo, v drugi točki pa lahko ustrezemo katoliški stranki, ki hoče imeti teliške, da jih lahko goni k volitvam. (Sedaj bo Jaklič največ storil v šoli. Pustni krofi menda ne bodo več padali po klopih, kakor so nekaj.) Vem, da tudi tisti z nami mislite, ki boate oblagodarjeni z malo večjim koščkom kruha, ker vam je dobro znano, da listica zaslužimo približek. Zlasti nam učiteljem se godi velika krivica, ker nas hočejo popolnoma presresti, dasiravno nikjer ne sodelujemo za učiteljske pametno učiteljsvo poročilo: »Pravica mora biti! Vsi zaslužitmo, vsi imamo eno in isto delo, zato naj bi dali vsem ali pa nikomur.« Koliko časa nas bodo še slo rabljali? To je preveč. Konec naj še bo enkrat temu, z nami se dela tiranško. Pomagajmo si sami, drugam ne bo nihče pomagal... Da bi glasovi (ženjenih odmevali) ravno tako, kakor govori moj mož: »Ako ne dajo tebi, ki se toliko trudiš kot jaz, ako ne dajo drugim, katerim se nalaga isto delo kot meni, naj pojedó pri eni južini še moj delež.« — Jas pa bodem danes v zahvalo svojememu možu spietla par prav gorkih simskih nogavic, skoravno imam ta dan 6½ ure šole in še več uradnega pisanja.

— **Poročil se je danes popoldne** v stolni cerkvi sv. Nikolaja g. Milan vitez Bleiweis. Trsteniški, stotnik a. in kr. topničarskega polka št. 36 v Sbinju z gospodično Heleno Poschlapovo iz Celovca. Iskreno čestitamo!

— **Petindvajsetletnica vrlih mož.** V soboto zvečer se je vršil v Hafnerjevi restavraciji na Sv. Petra čestni večer, ki ga je priredilo tukajšnje gasilno in reševalno društvo na čast onim svojim članom, ki delujejo že 25 let v društvu. Ti člani so gg. Leutgeb, Kalmus, Medic, Lapajne, Stricelj, Pavšek, Prepeluh in Hiti. Načelnik g. Stricelj otvoril ob navzočnosti vsega društva slavnostni večer, poudarjajoč, da je ta večer prirejen slavljenecem, ki praznujejo svojo 25letnico. Pozivlje jih, naj vztrajajo še tako naprej kakor on, ki že 31. leto deluje na polju človekoljubnosti in požrtvovalnosti. Podnačelnik g. Turk napije jubilejantom, in jih pozivlje, naj delujejo še tako naprej kakor v teh 25 letih, ko se niso bali žrtvovati niti svojega zdravja niti življenja. G. Barle nazdravlja šestim slavljenecem-tovarišem. Še je nekaj članov v društvu, ki so še iz stare garde. Marsikak hudi vihar je doživel med tem časom društvo, a ti so vedno stali na strani društva. Nimamo ne zlata, ne srebra, zato vam v hvaležni spomin podarimo diplome. To sicer ni bogve kaj, a prepričani bodite, da tiči v tem spomeniku hvaležnost društva in tudi marsikaterega meščana. Napije jubilejantom. Gosp. Leutgeb se zahvali v imenu slavlencev in napije gg. dr. Gregorič in dr. Zajcu. G. Stricelj pojasni, da dobi vsak slavljenec ob 25letnici diplomu, ob 30letnici pa zlato uro. G. Turk poudarja, da bodo nepozabljena imena slavlencev, ki so pri nesrečah svoj čas žrtvovali zdravje in drugo. G. Leutgeb se še enkrat zahvali in poudarja, da je ponosen na take tovariše, ki z njim sodelujejo 25 let, ter jih pozivlje, da naj še naprej vztrajajo. G. dr. Gregorič se zahvali za pozdrav. Ne potrebujemo slave, ampak vsi smo društvu enaki, ko pomagamo bližnjemu. Zakaj slavimo 25 ali 30letnice? Zato, da se spoznavajo za sluge dotičnih. Složni naj bodo tovariši, ker le potem bo dobilo društvo ugled na zunaj. G. Turk napije g. Stricelju, nakar se ta zahvaljuje. Nato omenja g. Stricelj še nekega društvenega člana, ki se valed svoje boleznili ni mogel udeležiti slovnosti. To je tovariš Prepeluh. Izvoli se deputacija, da mu izroči diplomu. G. Perdan predlaga kolekto osivelemu starčku. Nabere se 30 K, iz društvene blagajne se v ta namen daruje še 20 K, skupaj se je nabralo 50 K, ki se mu bodo izročile. Gosp. Turk hvali to misel in pravi, da lahko vsak gasilec pride v tak položaj, kakor Prepeluh, ki je žrtvoval svoje zdravje v prid someščanom. Nato zaključí večer gosp. Stricelj. Dobro je pelo pevsko društvo »Ljub. Zvon«, ki obstoji iz samih gasilcev. Postrežba je bila dobra.

— **Gremij trgovcev v Ljubljani** nam piše: Ustrezaje želji zastopnikov ljubljanskega delavstva je imel »Gremij trgovcev v Ljubljani« odborovo sejo v ta namen, da se posvetuje, kako stališče naj zavzame povodum manifestacije delavstva dne 28. t. m. Odbor je sklenil, ker po svojih pravilih ni upravičen dajati predpisov svojim članom v tem slučaju, da prepušča vsakomur, naj ukrene, kar mu drago.

— **Umrli** je sinoči pri svoji sestri v Ljubljani gđ. Viktorija Praprotnik, učiteljica dekliške šole v Kranju. Pokojna je bila za svoj poklic zelo vnetá ter so njene lepe vsvojne uspehe prisnavale razne šolske oblasti Blag ji spomin!

— **Slovensko planinsko društvo** priredi prvi letošnji poueni zabavni večer v soboto dne 25. v vembra ob osmi uri zvečer v restavraciji »Narodnega doma«. Predaval bo g. prof. Orožen o prvem turistu Valentinu Staniču. Vabljeni so člani in društveni priatelji.

— **Privatnim uradnikom.** Preteklo soboto smo obširneje poročali o v socijalnopolitičnem odseku državnega zbora sprejetem načrtu za zavarovanje zasebnih uradnikov. Kakor se čuje, bo predložen dotični zakonski načrt zbornici že v prvi uri 28. t. m. Vsakega zasebnega uradnika mora zanimati ta načrt. Tudi ljubljanski zasebni uradniki se hočejo z glasno izjavo obrniti do vseh merodajnih faktorjev za skorajšnje rešenje te izredno važne ljudske predloge. V ta namen bo prihodnjo soboto točno ob 8. uri zvečer shod zasebnih uradnikov v mali dvorani hotela »Union«. Poročal bo o predlogi knjigovodja g. Silvester Škerbinec, povabljeni bodo na shod tudi vsi krajski državni poslanci brez razlike strank. Zasebni uradniki, agitujte med seboj za mnogobrojno udeležbo, da se bo tudi iz ljubljane slišal krepak glas za vaše zavarovanje za starost in onemoglost in za zavarovanje vdov in sirot!

— **Deželna vinska klet pod kavarno »Evropa«** se zoopet otvori v sredo, dne 29. t. m. ob 7 uri zvečer. Kdor še ni poslal naročenih vinskih vzorcev, naj to čimprej izvrši.

— **Bolniška blagajna mojstrov v Ljubljani** naznanja, da bodo tudi to leto razdelila 4. jubilarna darila po 20 K, pravico do daril imajo onemogli člani in vdove članov bolniške blagajne mojstrov. Prošnje sprejema načelnik gosp. Fr. Kr. aigher, Kongresni trg 5 do 28. novembra.

— **Poštni in brzojavni uslužbenci v Ljubljani** prirede dne 5. decembra Miklavšev večer v dvorani Puntigamske pivnice, Turjaški trg števil. 1. Natančnejši program sledi.

— **„lati“.** Pred nekaj tedni smo ožigosali zelo utrjeno navado nekaterih listov slovenskih, ki rabijo pri vsaki nepotrebnosti prilikočnati besedo »isti«, kjer naravnost nasprotuje bistvu slovenščine. Naša notica je imela nekoliko uspeha, da so nekateri listi opustili ta grdi nemodizem. Odvadi se ga ne moreta le »Domovina« in »Edinost«. Človeku se kar gabi, ko čita v vsakem stavku nepotrebnost odvečbesede »isti«. Naj bi so naš jezik čistil, ne pa da bi samovoljno negovali izraževanja, ki jih noben pravi Slovenec ne rabi!

— **Ogenj.** 16. t. m. je pogorel posestnik Ivanu Petriču v Borovnici hlev s vsem gospodarskim orodjem, ki je bilo tam spravljeno. Škode je 6000 K, zavarovalnina znaša le 2400 K. Zašigali so najbrž hlapi valed neprevidnosti.

— **Šišensko šolstvo.** Piše se nam iz Šake: Spodnja in Gornja Šiška imata nesnosne šolske razmere, ki vpijejo po sanitiranju. Valed preobilice otrok in premajhnega šolskega poslopija ima zdaj I in II razred le po dve uri na dan pouka, ki nikakor ne more zasnovati tistih uspehov, ki bi na otroke ugodno vplivali, slasti še se še pomislaj, da je n. pr. v prvem razredu 114 otrok! Svet in prostor za novo šolo je že zdavnaj do ločen in tudi občinski odbor je imel že ogled in se potrebno dogovoril s dotičnim gospodarjem, a od takrat ni vsa stvar, prav kakor bi ne bila spujno potrebna. Prisadeti starši vprašamo torej vlijudno merodajne osebe, kdaj se odpravijo te kričeše šolske razmere, ki jih občutimo tako mi starši kakor tudi naši otroci. Tako nujna in potrebna zadeva bi se ne smela prav nič več zavlačevati!

— **Misijon v Logatcu.** Piše se nam iz L. gata: Pretekli teden se je vršil pri nas potrební misijon in je bil končan v nedeljo. »Misijonarji« so si stekli največjih zaslug na prižnici, kjer so skušali ljudem vbiti v glavo, da jih pobere vrag, če se ne odpovedo svojim starim prirojenim navadam, katerih ne smatra nihče za greh in ki greh tudi biti ne morejo. Drugi kraj, kjer so se duše reševale, je bila pa spovednica. Logačani smo bili doselej vajeni, da smo dobivali odvoso za svoje pregrehe, a pretekli teden je bil kritičnega snatja za vsakega, kdor se je podvrnil strogim spovednikom, med katerimi se je slasti odlikoval kapucin iz Škofje Loke. Ta dolgo bradec šestim mladeničem ni hotel dati odvosa in se israsil, da tako hudobnih ljudi v celi Avstriji ni, kot so v Logatcu. To niso kristjani! Še

celo cerkvenik iz Dolenjega Logatca ni dobil milosti pri njem, ampak ga je strogi dušni oče napodil s »suho«. Zdej ko je minul misijon, raztegnje farovška kuharica svoja široka usta in klepeče v svet, kdo se po njeni vednosti ni udeležil svete spovedi. Zlasti je vzela v svoje okrilje nekega gostilničarja in stegovala toliko časa svoj strupeni jezik, da mu je odjedla nekaj zaslužka. Pri vsem tem se pa moramo čuditi, da se je vršil v Logatcu misijon, ko nista bila niti župnik niti kaplan zadovoljna z njim. Kako pa spoštujemo pri nas škofa, se vidi iz tega, da, ko se je pripeljal iz Cerknje ob birmovanju k nam in naznanil svoj prihod, sta župnik in kaplan odšlo od doma in je škof za stonj čakal na nju v farovžu.

— **Iz Vipave** se nam piše: Pretečeno nedeljo zbralo se je v goštilniških prostorih tukajšnjega župana Antona Hrovatina mnogo župnikov in še več vinogradnikov vipavskega sodnega okraja, kojim je deželni potovalni učitelj g. Fr. Gombač obrazložil pomen in potrebo vinskih semenj. Po dokončanem predavanju sklenilo se je z ozirom na krmarje in vinske trgovce, da se v ponedeljek v 4 dan grudna t. l. na običajen Františkov semenj priredi v Postojni tudi velik vinski semenj. Pri tem predavanju navzočni vinogradniki so nam porok, da se postavijo na vinski semenj mnogo vrst dobrega in tudi finega vina. — Vinski trgovci in oštirji! Pridite v Postojno. Prilika se vam nudi, napraviti dobro kupčijo, osobito ker cene ne bodo pretirane.

— **Pretep.** V soboto zvečer so zapustili fantje Frane Brglez. Frane Boh in Frane Predališ iz Zgornje Slivnice gostilno Josipa Habiča v Lipoglavu. Na potu so se jeli prepirati. Boh je potegnil žepni nož in Brgleza sunil z njim pod pleča in v roko, da ni mogel ganiti z njo.

— **Županstvo Griže** pri Celju nam z ozirom na dopis v št. 244 poroča, da ni nikdar dopisoval komisariju okrajnega zastopa nemški, marveč izključno le slovenski.

— **Sodnik v Brežicah** ne zna slovenski. Pred sodnim pristavom Oswatitschem v Brežicah se je v petek vršila razprava radi tatvine divjačine. Obtoženec je baje pojedel zajca, ki so ga psi prinesli domov. »Jajca ste edli?« vpraša Oswatitsch obtoženca. Ker ne dobi odgovora, ponovi še enkrat svoje vprašanje, da vse posili smeh in da obtoženec odvrne: »Gospod, jaz sem jedel zajca!« Oswatitsch tudi ne ve kaj je »breza«. Povemo mu: Breza je, če pošiljajo iz Gradca Slovencem uradnike, ki ne razumejo slovenski, ki pa vrljub svoji omejenosti delajo propagando za nemšurske ideje. Naj bi se šel Oswatitsch rajše učit slovenščine, nego pa da postane »turnwarte« brežičkega »turnferajna«.

— **Šoštanjska narodna godba** priredi dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma« v Celju veliki koncert. Na sporedu so velike skladbe Parmove, Iv. pl. Zajčeve, Korunove, Meyerbeerove, Supjeve itd. id. — Ta iz samih mladih izbornu izurjenih, večinoma doslužnih vojakov-godeev obstoječa godba proizvajala bode 15 točk obsegajoči spored z godali na pihala in na lok. Zato ne zamudi noben rodoljub iz Celja in bližnje ter daljne okolice udeležiti se tega umetniškega užitka! — Drugi dan v nedeljo pa priredi ista godba velik koncert z nekoliko izpremenjenim, jako bogatim sporedom v veliki dvorani »Narodnega doma« v Mariboru. Na ta koncert se prijazno opozarjajo čast. rodoljubi iz Maribora in dežele s prošnjo, da se ga v mnogobrojnem številu udeleže! Vstopnina za opa koncerta razvidna je iz dotičnih lepakov, ozi. vabil.

— **Vsenemški junaki pred sodiščem.** 1. septembra so mariborski Vsenemski praznovali zmago pri Sedanu. Kakor je pri Sedanu tekla kri, tako so si vsenemški junaki tudi zdaj hoteli »puščati«. Agent Maks Gollob je oddal med splošno rabuko in pretepom strel iz samokresa. Obravnava se je vršila 18. t. m. in je bil Gollob oproščen hudodelstva poskušene težke telesne poškodbe, pač pa obsojen na 3 tedne zapora zaradi prekoračenja varnosti življenja. Gollob je eden najzagrizenejših vsenemških agentov in se zatorej ni čuditi, da se je udeležil slavnostnega praznovanja bitke pri Sedanu in skušal pokazati svojo plemenitost s strelji.

— **Maščevanje.** Vrtnarju Kleinschusterju v Mariboru so nenasani slikoval neko preteklo noč pošgali okoli 150 vrtnic, starih od 3 do 10 let. Škode je okoli 600 K. Maribor, najbolj nemšursko gnezdo, ima, kot kažejo slasti zadnji meseci, primeroma največ lopovov v svoji sredi.

— **Valed opeklin** je umrla enoletna Helena Krajnc iz Gorice

pri Mariboru. Igrala se je na ognjišču in prevrgla samovar ter zllala na-se vrela vodo po vsem životu.

— **Vlak je povozil železnikega čuvaja Ivana Šupnika** iz Ribnice na Štajerskem in mu odtrgal nogo, da je valed iskrevavljenja umrl v bolnici.

— **Akad.-tehn. društvo „Triglav“** v Gradcu ima v soboto (25. nov.) ob 8 uri zvečer v svojih prostorih III redno zborovanje.

— **Ponesrečen divji lovec.** Neki 20-letni mladenič iz Viznjoške gore na Koroškem je šel pred par dnevi streljat v gozd. Ko je obesil puško na neko drevo s cevjo navzdol, sprožila se je puška in krogla je zadela lovškega tatu v stegno. a tako nesrečno, da je drugo jutro umrl. Umrli je bil zaradi lovške tatvine lani od sodišča kaznovan, a ga ta kazen ni izmodrila.

— **Umrli** je v Gorici poštni oficijal L. Schwarz star 35 let. Bil je jetičen. Pokojnik je bil doma iz Kranja.

— **„Dijaškega podpornega društva“** v Trstu r. d. n. obedi zbor bode v soboto dne 25. novembra ob pol 9 uri zvečer v restavracijski dvorani hotela »Balkan« II. nadstropje.

— **Iredentovska nesramnost.** Kakor poroča »Sole«, si je neki konzorcij, ki ga list noče imenovati, svoj čas pridobil veliko sveta v bližini Žavelj pri Trstu. Ta svet je pa ves močvirnat. Svet je bil zdaj že dvakrat prodan, vselej seveda dražje in tretja kupčija se je izvršila ravno kar. Cena tega sveta je izredno visoka, tako da se je bati občutne izgube. A kaj je storil konzorcij, v katerem staj tudi prvi in drugi posestnik tega sveta? Na vlado pritiska z vsemi silami in ji naravnost ukazuje, naj zida železnično progo po tem močvirnatem svetu in naj napravi pomol, s katerim bo ta proga v zvezi s morjem. Na ta način, tako trdi konzorcij, se bode promet in industrija Trsta zelo povzdignila. Duša tega konzorcija je kavalir Artelli, večkratni milijonar, ki ima zvezu s vlado in ga ta precej rada vidi pri sebi, akoravno ji je znano, da je močvirnat zaščitnik iredentizma. Ta Artelli bi rad spravil iz vlade par milijonov, ki naj bi jih plačali davkoplačevalci za zasutje obširnega močvirja, ko vlada vendar lahko dobi drugod lepih prostorov za povzdigo prometa in industrije ter ji ni treba siliti in pasti nenasitnih iredentovskih skopuhov, ki jim je le mar izsesavanje in izžemanje avstrijskih državljanov.

— **Aretovana Italijanka.** Pred nekaj tedni je v Poreču divjala pevška družba, ki je vsak večer pela v nekem hotelu in med katero je bila tudi neka 19letna Viljemina Rosaz iz Rima. Širnajst dni je vsak večer pela neko politično pesem, v kateri je slavila laškega kralja in francoskega prezidenta. Valed tega so jo zaprli, a na intervencio je laškega konzulata zopet izpustili. Pevka je odšla nato v Trst. Tu so jo pa aretovali valed telegrafitne rekvizicije okrožnega sodišča v Rovinju, ker so dvignili proti njej obtožbo zaradi hujskanja in sovraženosti proti drugi narodnosti in avstrijskim državljanom.

— **Navihanka.** 36letna Marija Pačič iz Šibenika je v Trstu hodila okrog dobrih ljudi in jim pravila, da so jo pred par dnevi napadli roparji in ji vzeli vse denar in vrednoscine stvari. Ženska je s tem marskomu omečila srce in denarnico. Polica je pa zvedela o tem precej nenavadnem beračenju in je Puščičovo, ker ni mogla dokazati, da so se res roparji napadli, zaprla in jo odpošlje po odgonu v njen kraj.

— **Skozi okno je padel** v Trstu 4. in pol leta Josip Michel iz prvega nadstropja in se toliko poškodoval, da je čez eno uro umrl.

— **Izpred tržaškega potočnega sodišča.** 13. avgusta t. l. je bil Hermangild Tribussan iz Sempasa pri Gorici s svojim bratom in še dvema drugima tovarišema v neki gostilni v Trstu, kjer so izpili šest litrov piva, a ko je bilo čas plačati, so jo mislili skrivaj popihati. Krmar je pa zapazil njih namero in jih prijel. Pivci so skočili nanj in ga začeli pretepati. Krmarju je prišel pomagat neki Anton Catter, katerega se je pred vsem lotil Herm. Tribussan in ga z nožem obdelal, da je kmalu na to umrl. Tribussan je bil večarj zaradi uboja obsojen na 7 let težke ječe.

— **Veliko ponarejanje moke.** Iz Budimpešte se nam poroča, da sta ondi dva velika parna mlinarstva mešala moko z žvepleno kislino, da bi dobila moka svetlejšo barvo. Tudi ječmen se obdeluje v teh mlinih, se barva in meša z mastnikom. Baje je že več oseb zbolelo, ker so jedle kruh in močnate jedi, pripravljene iz moke teh mlinov. Tudi mekinje in drugi izdelki za živino so pomešani z raznimi strupenimi snovmi, ker so tudi živali zbolele za zauživanjem teh izdelkov. Uvedla

se je kazenska preiskava proti posestnikom teh parnih mlinov.

Pokradla je pretečeni mesec v Rudniku Ani Mariničevi neka dozdevna Ana Traunig baje s Koroskega za 59 K obleke in denarja ter potem neznanu kam pobegnila. Navedenka je okoli 18 do 20 let stara, majhna, šibka, bledega obraza, plavih las, sivih oči in širokega nosa.

Kolo je ukradel v Mahrovem zavodu v zadnjih 8 dneh neki neznanec. Kolo je »S yria«, model 1859 in ima tovarniško štev. 68.199 ter je vredno 120 K.

Tatvina. Pekovskemu pomočniku Antonu Podobičniku je bilo včeraj na Poljanski cesti štev. 25 iz zaklenjenega kovčega, katerega je imel v spalni sobi, ukradenega 12 K denarja in dva zlata prstana, vredna 22 kron.

Sam se je zgledil danes ajutraj pri mestni pomoči pekovski pomočnik Ivan Dobrin, ki je pred kratkim pobegnil izpod policijskega nadzorstva v Trzinu.

Aretovan je bil danes ponoči hlapec Anton Bušar iz Vrnjarnarjev, ker je v neki gostilni na Poljanski cesti tako razgrajal in javno moral tako žaliti, da so ga morali dejati pod ključ.

Delavsko gibanje. Včeraj se je odpravilo s južnega kolodvora v Ameriko 10 Slovencev in 7 Hrvatov, nazaj je pa prišlo 20 Hrvatov in Slovencev. V Hrb je šlo 25 v Inomost 19, v Meran pa 20 Hrvatov. Iz Nemčije je prišlo 200 Hrvatov in Črnogorcev.

Izgubljene reči. Hlapec Anton Vrhovšek je izgubil srebrno uro z verižico, vredno 16 K.

Ljubljanska društvena godba priredila danes zvečer v hotelu »Ilirija« (Kolodvorske ulice) društveni koncert za štane. Začetek ob 8 uri. Vstopnina za štane prosta, nečlani plaščjo 40 vin.

Domači »Šramel« bode koncertoval danes zvečer v kavarni »Prešeren«. Začetek ob 9 uri. Vstopnina prosta. — Jutri zvečer se vrši koncert v hotelu pri »Južnem kolodvoru«. Začetek ob 8 uri. Vstopnina prosta.

Najnovejše novice. Telefonska zveza med Budimpešto in Beogradom so otvorili predvčeršnjim.

Včeraj so prebili od severne strani predor Bosruck.

Proti vojaške agitacije v Italiji. O priključitvi vojaških novincev v Italijo k vojakom so poskusili revolucionarji novo protivojaško agitacijo in delili razne revolucionarne listke.

V Livornu so prijeli tri anarhiste.

Ponesrečen parnik. Kakor se poroča iz Vladivostoka, je 30 milj severno od rta Mendikova pone srečila neka ladja, ki je najbrž parnik »Surabaya«.

Kako se postane milijonar. »Postati večkratni milijonar je popolnoma lahko«, je rekel Jony Gould. Ni treba storiti drugega, kakor spraviti skupaj prvi milijon, drugi milijoni pridejo že sami. A ravno prvi milijon skupaj spraviti ni tako lahko. Najbogatejši milijonar, kar jih živi na svetu je John Rockefeller. Trudil se je celih 20 let za 400.000 dolarjev in zopet je preteklo leto 1865 že 5000 dol., 1870 leta 50.000. 1875 leta 1 milijon, 1885 leta 50 milijonov, 1890. leta 100 milijonov, 1900 leta 280 milijonov, a danes ima že 400 milijonov dolarjev. Posebno srečno leto je imel 1900. V tem letu je zaslužil 150 milijonov dolarjev.

Sramežljive ženske. V nekem ameriškem mestu je dobilo žensko društvo za zborovanje dvorano ondote knjižnice, kjer stoji ob straneh več umetnih kipov grških boginj in bogov. Pogled na te klasične lepote je tako žalil sramežljivost članice, da so pokrile kipe s svojimi rutami, predpasniki in krili, ki so jih mogle pogrešati. Ako bi bilo še več nespodobnih kipov, stekle bi si bile brezdvomno še ostale obleke. Seveda se vpraša, ali bi se potem pokazale tako klasične lepote, kakor so pokriti kipi.

O brkah. Že v starodavnih časih je veljal oni, ki je nosil dolge lase in brado ter brke, za prostega, svobodnega moža, dočim so bili sužnji primorani, obriti in ostriženi hoditi. Nekak ostanek tistih časov se lahko opazi še dandanašnja na vadi, da služabniki pri visoki gospodi ne nosijo nobenih brk. Brke so smatrali vsi narodi kot kras moš, kot njegov ponos. Največja sramota

pa je bila, ako si je svoboden mož dal odrezati brke. Kdor je to storil, so ga kaznovali s smrtjo. Dandanes so pa ljudje, katerim se ne zdi gršega, kot polna moška brada in košate brke, akoravno je nastop moškega še enkrat večjega efekta, če ima lepe brke in lepo brado.

Zakaj zvone mrliču? Po vseh kristjanskih deželah se nahaja običaj, da zvone, kadar kdo umrje — seveda, ako kdo zanj plača. In vendar je ta običaj barbarakega izvora. V starih časih so zvonili s zvonovi, kadar je kdo umrl, da so pregnali hude duhove, ki so letali po zraku.

Carjeva prisega. Ruska ustava je za Nemce nekaj neprebavljivega. Tliko so pisali o ruskem barbarstvu in nazadnjaštvu, zdaj jim je pa ustava zaprla sapo. Vendar nekaj je treba ziniti in nemški listi so zinili. Ruski car je dal sicer ustavo, a ne izgovori nikoli besede »konstitucija« ali »ustava«, ker je svojemu očetu Aleksandru III. prisegel na evanglij, da se ne bje ne odpove avtokraciji. In ker se je car tej odgovoril, jahajo nemški listi na njegovo »prisego«, ki je zdaj prelomljena. Prosto jim! Gremko pa je in mora biti za nemstvo, ko vidi in občuti, da nima več vpliva na slo vanski živeli, kar je tolike časa imelo. Zato tolika jeza in peneče sovraštvo!

Knjiga o cesarju Viljemu II. V Parizu izda v kratkem Grand Carteret zbirko vseh mogočih karikatur o cesarju Viljemu. Ilustracije bodo baje zgodovinski dokumenti, ker bodo vsi dogodki iz njegovega vladanja priobčeni v duhoviti, zasmehovalni in sirovi obliki. Izdajatelj je naslovil na nemškega cesarja odprto pismo, ki naj bo ob enem za predgovor knjigi, in o katerem prosil cesarja, naj v svoji državi ne prepove razprodajanja te knjige, temuž jo naj sprejme kot laskavo in pohvalno delo, ker ravno te karikature iz celega sveta dokazujejo, kako veliko vlogo igra cesar Viljem II.

Sveto pismo na Turškem. Vatek prošnje ameriškega in angleškega biblijskega društva je dovolila turška vlada kolportžo sv. pisma po Turškem. Kolporterji morajo položiti kavezijo. Vendar si je porta pridržala pravico, da lahko zabrani kolportžo, kjer in kadar se ji to potrebno zdi.

Prememba koledarja v Rusiji. Kakor poroča »Novoje Vremja« se v Rusiji resno dela na to, da se spremeni dosedanj julijanski koledar in se uvede gregorijanski, po katerem računajo vse praznične države. Da se to omogoči, hočejo skrajšati februar za 13 dni, tako da bomo imeli 1. marca 1906 z Rusi isto šteje.

Pojemanje divjih zveri v Indiji. Ker krvoločne zveri v Indiji vsako leto raztrgajo zelo mnogo ljudi, je vlada izdala zadnja leta stroge naredbes za pokončevanje zveri. In te naredbes so imele lepe uspehe, saj lani so zverine usmratile 2157 oseb, dočim je bilo leta 1903 še 2749 človeških žrtev. Ako se bo pokončevanje zveri tako nadaljevalo, bodo seveda časoma nekatere kategorije popolnoma iztrebljene, predvsem tiger in jaguar.

Kaj se vse godi v Čikagi. Neki čikaški list priobčuje sledeči zanimiv seznanek dogodkov, ki se gode v mestu ob Mišiganskem jezeru: Vsakih petnajst minut umre en človek, rodi se pa vsakih osem minut in sedemindvajset sekund. Vsakih sedemdeset ur se priigodi umor, samomor pa vsakih osemnajst ur. Nesreče, pri katerih je treba zdravniške pomoči, se priigodi vsake štiri minute. Večja nesreča vsakih pet ur. Nesilni napad s strelnim orožjem se zgodi vsakih štiriindvajset minut, rop vsake tri ure. Kaljenje miru, ki vzbuja splošno pozornost, vsakih šest sekund, tatvina vsakih dvajset minut. Vsakih sedem minut in trideset sekund se izvrši aretacija. Gori vsako uro. Aretacija zaradi pijanosti se izvrši vsakih petnaest minut. Poroka se vrši vsakih 20 minut, železnični osebni vlak pride vsakih petinpetdeset sekund. Na železniških postajah dosepe vsako sekundo šestdeset oseb predmetnih in skozi idob. Vsako minuto teče skozi 1900 milj cevi mestnega vodovoda sedem najet tisoč galonov vode.

Iz življenja Aleksandra Dumasa. Začetnik francoski pisatelj, Aleksander Dumas je s svojimi romani in dramami začel po vsem omikanem svetu. Marsikaka mikavna dogodka se pripoveduje iz njegovega življenja. Med te spada tudi naslednja: Dumas je pisal v listku nekega francoskega časopisa neki svoj roman, čigar junakinja bi naj umrla na pljuščnici. Tri številke so še manjkale in roman bi bil končan. Tu stopi nekega dne v Dumasovo pisalno sobo neki mark, ki je za božjo voljo pro-

sil pisatelja, naj ne pusti junakinje romana umreti, ker njegova (markijeva) hči je ravno toliko stara in ima isto bolezen kot Dumasova junakinja. Njegova hči bi gotovo umrla, če bi Dumas svoji junakinji dal umreti. Dumas se je napolned vdal in zaključil svoj roman s tem, da je junakinja ostala pri življenju. Več let je minulo potem. Dumas je šel neki predpust na strogo aristokratskem ples. Komaj pa se je ozrl nekoliko naokrog, pristopil je k njemu dotični mark, predstavljajoč mu bogato damo polno življenja s besedami: »To je moja hči, ki je takrat ozdravela in ki ima zdaj že tri otroke!« Dumas je zadovoljno odvrnil: »Moj roman je pa dosegel pet izdaj!«

Kaznovana žena. Žena nekega gostinčarja v Bufflo v Ameriki je bila pošena ženska, le to navado je imela, da je hodila ponoči stikovat v močve žepce, iz katerih mu je jemala vselej po nekaj denarja. Možu to ni bilo prav, to pa še zlasti, ker je žena trdovratno tajila svoj čin. Da pride ženin greh na svetlo, je skril mož neki večer v svoj žep past, kakršne rabijo kmetje, da zgrabijo vrano ali podgano. Ko je ponoči šla žena zopet stikovat po močevih žepih, zgrabila je za past za prste kot bi jo pičil gad. Jena vsled »telesne poškodbe«, je šla žena — moža tožit sodnik pa ji je povedal, da mož nosi v svojih žepih kar hoče, zato je od bil njeno zahtevo. Oaranočena žena je bila vsled tega tako ozdravljena, da je enkrat za vselej pustila močve žepce pri miru.

Anekdotična o Hartmannu. Ko je znael naravoslovec Hartmann študiral v Jani, je šel nekega dne s tovariši v Weimar, kjer so na dvoru praznovali sijajno slavnost. Dvorna družba je bila zbrana v parku, in Hartmann, ki se je izmed svojih tovarišev odlikoval po elegantnem vedenju, je obudil zanimanje velike kneginje Amalije. Pristopil je k njemu komornik sluga, rekoč: »Kraljeva visokost vas vpraša, ali ste iz familije (izraz za plemstvo)?« — »Seveda«, je odgovoril Hartmann. — »In odkod ste?« — »Iz Gote.« Jedva je sluga to sporočil vojvodinji, na mignila je Hartmannu k sebi. Vojvodinja se je nekaj časa prijazno z njim razgovarjala, potem pa rekla: »Toda meni ni znana nobena plemška familija vašega imena v Goti.« — »Iz plemstva tudi nisem«, je odgovoril Hartmann, »vendar pa sem iz familije, kakor ste me kraljeva visokost dali vprašati, kajti nas je doma 15 bratov in sester in to vendar dovolj familije.«

Velikanska dedščina. Pred 60. leti se je izselil iz Ogrske v Ameriko neki Leopold Weissberger. Pred po drugim letom je umrl ter zapustil 375 milijonov kron premoženja. Poldrugo leto so iskali po Ameriki in drugod njegove sorodnike, ker ni bilo znano, odkod se je priselil. Šele sedaj se je našel v Budapešti edini sorodnik, odvetnik dr. Bela Weissberger. Ameriško poslanstvo na Dunaju je pozvalo srečnega nečaka v Ameriko, da se mu reši in izplača zapuščina.

Izbična kljentinja. V »Bamberger Nachrichten« je čitati sledeči oglas: »Iščem odvetnika, ki bi me ne imel za norca, ki ne bo zavladoval moje pravde, ki ne bo mirno gledal, kako njegov tovariš dela, da bi me spravil ob to, kar je moje pri Bogu in po zakonih, ki ne bo svojega posla izrabljal v to, da mi izpuli še tistih par peres, ki jih ni mogel izpuliti njegov tovarš, odvetnika odličnega mišljenja in spoštovanega značaja. Veronika Hillingmaier«

Trgovina s lasmi na Francoskem. S tem, da so na Francoskem odpravljani ženski samostani, podražili so se ženski lasje v Franciji zelo visoko. Kadar so redovnice delale obljubo, je morala vselej njihova lepota odpasti, so si morale dati odrezati bujne lase. Neki trgavec, ki kupuje na debelo z ženskimi lasmi, je izračunal, da pride na francoski trg mesečno po 50 kg manj las, odkar so odpravljani samostani. To znači izgube več tisoč frankov. Zlasti se opaža pomanjkanje takih las, ki imajo važno nianco barve in katere Parižanke osobito radi kupujejo. Kar se tiče uvoza na Francosko iz drugih dežel, je na prvem mestu Kitajska, odkoder jih pride na leto do 20.000 kg. Lasje Kitajk niso veliko vredni in nimajo lepe barve. Ali to ne ovira francoskih trgovcev, da bi jih ne kupovali, ker imajo dandanes razna kemična sredstva, s pomočjo katerih se dajo lasje povoljno barvati in mehčati. Iz Italije pride na Francosko do 6000 kg las, ki so večinoma črne barve in srednje vrednosti. Kilogram iz Italije pripelja nih ženskih las se plača po 80 frankov. Dalje se dovažajo lasje mnogo iz Češkega, Nemčije in Rusije, najlepši lasje z najraznovrstnejšimi nežnimi niansami pa prihajajo na francoski trg iz Francije same. Zlasti v Bretaniji se

pokupi mnogo lepih las, ki so pa navadno nekoliko kratki. Najdražji so beli lasje, precej za njimi pa pridejo plavi. Lasje dolgi 20—26 cm stanejo kilogram 30—170 frankov, 30—100 cm dolgosti stanejo 40—180 frankov, čim boljše barve in čim finejši so lasje, toliko dražji so. Beli lasje, po katerih se zelo povprašuje, stanejo včasih 1000 frankov kilogram. Vsako leto se uvozi na Francosko 54.000 kg las, izvozi pa le 10.000 kg.

Spomenik hudiču. Amerikanski Nemes Herman Menz je nedavno brzojavno povabil bivšega francoskega ministrskega predsednika Combasa v New York k odčitju spomenika hudiču. Menz je namreč postavil na svojem vrtu blizu New Yorka velikansko soho hudiča. Lu ofar je stal na 5 metrov visokem podstavku ter bil naslonjen na skalo. Kaj je pripravilo Menza do tolike »vlečnosti napram hudiču, ni znano. Žal, da edini ta spomenik svoje vrste ne stoji več. Sosedje so namreč bili na Menzovega hudiča tako hudi, da ga je Menz moral zopet odstraniti. Hudič pač nima sreče na svetu.

Usmiljenji volilci. Italijanski poslanec Valle je bil pred leti pri neki železniški nesreči prizadet. Zdravniki mu je potrdili, da je dobil pri tem poškodbe. Nato je poslanec tožil železniško družbo za odškodnino 250.000 lir. V utemeljevanju je pisal: »Vred nesreče sem duševno tako pretresen, da ne morem več misliti. Da sem vkljub temu še poslanec, zahvaliti se moram le usmiljenju svojih volilcev. Tudi govorov ne morem več sestavljati; sestaviti mi jih morajo drugi in jaz jih samo memoriram.« Sodisce mu je priznalo 72.000 lir odškodnine. Rečeš nas živo spominja na — posl. Pfeifferja.

Maksim Gorki proti antisemitizmu. Napadno se je poročalo v svet, da ima novi list Maksima Gorkega antisemitistični program. Gorki je temveč priobčil v prvi številki svojega lista »Revolu cionjska Rusija« oster članek proti preganjanju Židov ter piše: »Grozna nasilstva, storjena Židom, so sramota cele Rusije ter vzbujajo ogorčenje pri vseh ljudeh civilizovanega sveta. Ljudje, ki se imenujejo kristjane ter verujejo v božjo ljubezen, ubijajo člane tistega naroda, iz katerega je izšel Jezus Krist. Sramota in prokletstvo na take kajne. Kdor ima iskro človeštva v sebi, naj prikaže nesrečnejšem na pomoč. Za pravega in popolnega človeka ni Židov, ne kristjanov, temuž vsi smo bratje in ljudje.«

Poezija okrožnega časopisa. V »Belziger Kreisblatte« je bilo čitati nedavno sledeče: »Z našim živinskim semumom dne 1. novembra smo se poslovili od upanja, da bi doživeli še lepe jesenske dni. Vkljub temu imamo še lepe dni itd. Naj bi nam ostali. Tako se vzdiga naše upanje enako svinjskim cenam, ki so ravno na tem semnju zelo pskočile, da je bilo treba za prase plačati po 30 mark.«

Tudi v Ameriki cvete bizantinizem. Ko se je predsednik Roosevelt vračal na ladji »Virginija«, izročili so mu lepo okrašeno lopato s prošnjo, naj vrže z njo premoga pod kotel. Predsednik je ustregel prošnji, nakar so lopato razrezali na kose ter jih razdelili med kurjače za spomin, kotel pa so krstili v Rooseveltov kotel.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Kriva prisega. Juri Habjan, posestnik iz Rantovš, je na hodniku sodišča v Škofji Loki svojega pastirja Lovrenca Dolinarja nagovarjal, da naj pri glavni razpravi, ki se je imela vršiti isti dan proti njemu zaradi lovske tatvine, vedoma po krivem priča, ter ga tudi pripravil do tega, da je fant iz strahu pred svojim gospodarjem lažljivo izpovedal. Habjan je bil obsojen na tri mesece ječe. Dolinar je bil oproščen.

Denar je kradel. Jožef Luteršek, delavec, je v večkratnih ugrabkih iz nezaklenjene sobe posestnika in branjeveca Janeza Sušnika na Količevem vzel gotovine okoli 133 K, katere sta z delavcem Blažom Judežem skupaj zapravila. Luteršek je bil obsojen na tri mesece ječe, Judež pa na tri tedne strogega zapor.

Hud zidar. Matija Uremovič, zidar, je v delavski baraki na Hrušici vrgel proti Milanu Perpiču kuhinjski nož, ki je priletel tik Perpičeve glave v zid. Uremovič je bil jezen, ker ga je Perpič posvaril zaradi nepoštene govorjenja. Pri isti priliki, kakor tudi prej, mu je zagrozil, da ne bo šel živ s Hrušice, če bo šel živ od tod, bo šel v Reko za njim ter ga vrgel v morje. Obsojen je bil na 6 tednov težke ječe.

Z nožem. France Mikuš mizarški vajenec iz Rakitne, je neki večer v Vižmarjih mizarška pomočnika

Franceta Tometa in Damjana Bončarja sunil z nožem v trebuh in ju težko poškodoval. Mikuš je bil jezen, ker ga Bončar napadel z bikovo žilo, Tompa pa tepel s palico. Mikuš je bil obsojen na 8 mesecev težke ječe.

Star tat. Že večkrat zaradi tatvine kaznovani Pavel Omeje Drage je vzel Jerneju Bradški iz zaklenjene hiše denarnico z vsebino namaj 14 K, 20 K vredno uro z verižico in 1 srajco. Ko se je nahajal Omeje v preiskovalnem zaporu, je skušal pobegniti iz zapore na ta način, da je z železnim drogrom postelje prebil, a so ga prijeli pravočasno in potegnili nazaj v zapor. Omeje je bil obsojen 15 mesecev težke ječe.

Telefonska in brzojavna poročila.

Gorica 23. novembra. V nočni seji je dež. zbor razpravljao o volilni reformi. Predlog svetuje splošno in enako volilno pravico za državni deželni zbor. Sklenilo se je glasno, pozvati vlado, naj preloži dež. zboru zakon o uvedbi splošne in enake volilne pravice in naročiti dež. odbor, da izda na isti načelni podlagi zakonski načrt za dež. zbor.

Dunaj 23. novembra. V dež. zboru so krščanski socijalisti ostro interpelirali vlado zaradi socij. demokratske demonstracije, ki je napovedana na dan 28. m. Namestnik Kielmansegge danes odgovoril. Zatrjeval je, se ni treba prav ničesar bati, so se poskrbele še veliko varnostne odredbe, kakor za druge takšne demonstracije. Pri državnih železnicah in v državnih zavodih se bo normalno delalo kakor drugič.

Dunaj 23. novembra. Ministvo je že pred 14 dnevi naročilo vsem dež. vladam, da morajo strogo skrbeti za red dne 28. t. in brezobzirno zatreti vsak izgreš Industrijalet so se zmenili, puste 28. t. m. delavce iti demonstrirati, če jih je volja, a da v kemu odtegnejo plačilo za ta dan. Bud mpešta 23. novembra. Iz vladnih krogov se potrjuje, da je nastal med hrvatskim in nom Pejacevicsem in ogrskim trgovskim ministrom Vörösom konflikt. Ministri svet se je izrekel proti Pejacevicu, vsled česar utegne ta stopiti.

Atene 23. novembra. Latki se udeležijo pomorske demonstracije proti Turčiji, so dospeli v Pirej.

Pariz 23. novembra. Iz Parigada se poroča, da se je b. novih stavk. Na nekaterih ruskih železnicah še vedno ni rednega prometa.

Sarg glicerina naproglja kožo belo in nežno Dobi se povsod.

Učinek presenetljiv. Ob pričetku hoda skoro nezmotljiv uspeh.

L. LUSER-jev obliž za turiste. Priznana najboljša sredstva proti 1885. Jim očesom, žuljem itd. Glavna zaloga: L. SCHWENK-ova lekarna Dunaj-Meidling. Luser-jev obliž za turiste. Dobiva se v vseh lekarnah.

Zavaruje poslopja in premišnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in obcnokoristne namene.

Kemik

absolvent višje obrtne šole, z 1 1/2 letno prakso v tvornici eterskih olj išče mesta.

Prijazne poudbe na naslov: J. Vokál, Česká Třebová, Čechy.

Pod prav ugodnimi pogoji se prodaja

stroj za sodavico
in steklenice.

Kje — pove upravništvo „Slov. Naroda“.

Ustanovljeno leta 1842.

ČRKOSLIKARJA, SLIKARJA
NAPISOV IN OKROV
BRATA EBERL
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 6.
Igriške ulice št. 6.
Telefon št. 154.

Pristni dobri
brinjevec

se dobi pri 3019-14
L. SEBENIKU v Sp. Šiški.

PRIZNANO NAJBOLJŠE OLJNATE BARVE.

FIRNEŽ LE IZ KRANJSKEGA LANENEGA OLJA.

TUZEMSKI IN INOZEMSKI LAKI.

NAJFINEJŠE
BARVE ZA UMETNIKE
DR. SCHOENFELDA & KO. V DÜSSELDORFU
FINE OLJNATE BARVE ZA
ŠTUDIJE DR. SCHOENFELDA & KO. V DÜSSELDORFU
MEČILA,

APARATE, BARVE IN PREDLOGE ZA

ŽGALNO SLIKANJE

VELIKO IZBIRO

LESENIM IZDELKOV

ZA VŽIGANJE IN POSLIKANJE

BRATA EBERL

TOVARNA OLJNATIH BARV, LAKOV IN FIRNEŽEV

MIKLOŠIČEVA CESTA 6

LJUBLJANA.

ČOPIČL. — BRONCE. — KARBOLINEJ. — LIM.

Stanovanje

na Kongresnem trgu št. 13,
v I. nadstropju, obstoječe iz 4 sob s
pritiklinami, se odda za novembarski
ali februarjski termin. 1443-34
Več se izve pri hišniku istotam ali
v pisarni ravnateljstva užitinskega
zakupa, Dunajska cesta št. 31.

Mizarski pomočniki

se sprejmejo pod jako ugodnimi pogoji
v stalno stavbno delo s stroji in prostoročno.
Sprejme se tudi delovodja, ki
se razume pri strojih. Plača po dogovoru.

Jakob Homovc

mehanično mizarstvo 3681-5

v Cerknici pri Rakeku.

MALOKRVNE
nervozne
in bolehave osebe kakor tudi
Slaborne oloke
Krepča edino le
ZELEZNATO VINO
LEKARNARJA
PICCOLI-JA v LJUBLJANI

3720-14

Kupi
samo z varstveno znamko „piščo angel“
gramofon
ki so priznani najboljši in tudi vrlo primerni
za božična darila.

Aparate od K 45 — naprej tudi
na obroke, prodaja

RUDOLF WEBER

urur v Ljubljani

na Dunajski cesti 20
nasproti kavarni „Evropa“

Nove slov. plošče za gramofon

moški glasovi:

„Naprej zastava Slave“, — „U
boj“, — „Slovenske pesmi“, —
„Al' me boš kaj rada imela“, —
„Zagorski zvonovi“, — „Kje
so moje rožice“.

Tamburanje:

„Sokolska koračnica“, — „Liepa
naša domovina“.

Išče se pod jako ugodnimi
pogoji

mizarski pomočnik

dobro izurjen pri mizarskih strojih, ki
si zna sam napraviti potrebno orodje
za stroje. Nezmožni naj se ne oglašajo.

Kje — pove upravništvo „Slov.
Naroda“.

Varuj ženo!
Za vsako rodovino važno
instruirano knjigo o premo-
gem blagoslovu z otroki raz-
pošilja s prepisi več tisočev
zahvalnih pism tajno za
90 h v avstr. znamkah
gospa **A. KAUPA**
Berlin S. W. 220
Lindenstrasse 50

5 kron in več zaslužka na dan!

Iščete se osebe obeh spolov, ki bi pletle na naših strojih. —
Preprosto in hitro delo vse leto doma. — Ni treba znati ni-
česar. — Oddaljenost ne škodi nič in blago prodamo mi.
Družba pletilnih strojev za domače delavce 3477-13
THOS. H. WHITTICK & Co.
Praga, Petrske náměstí 7-156. Trst, Viaa Campanile 13-156.

Ustanovljeno 1862 Telefon 584.
Najstarejša tvornica peč in ognjišč
c. kr. dvorni mašinist
RUDOLF GEBURTH, Dunaj
VII. Kalsérstrasse 71, na voglu Burggasse. 2773-24
Specialni ka-
talogi gratis
in franko.
Zaloga ognjišč, štedil-
nikov in strojnih ognjišč
za vsako porabo.
Vse vrste peč in tudi s
trajnim gorenjem.

Najcenejša in največja
domača
ekspozitna tvrdka.

Urar in trgovec
H. SUTTNER v Kranju
priporoča svojo izbornoz alogo najfinejših, natančnih švicarskih ur, kakor
najbolj slovečih znamk: Šafhausen,
Omega, Roskopf, Urania i. t. d.
Zlatnine in srebrnine, kakor
nakraski, verižice, uhani,
prstani, obeski itd. najfinejšega
izdelka po najnižjih cenah.
Dokaz, da je moje blago zares
fino in ceno je to, da ga razpo-
šiljam po vsem svetu in imam
tudi odjemalce urarje in zlatarje
glavnih mest.
Št. 502. Nikelnasta an-
ker remont „Roskopf“,
trpežno kolesje gl. 2.45
enaka iz pravega srebra
gl. 3.95, ista s 3 moč.
srebr. pokrovi gl. 6.50.
Ravno je izšel najnovejši
veliki cenik, kateri se pošlje
zastonj in poštne prosto.
Moške ure 2/3 naravne velikosti!

Razpošiljanje
švicarskih ur na vse
kraje sveta.

3493-11

NOVO!
Jvan Cankar:
GOSPA JUDIT.
To najnovejšo delo Cankarjevo
bo gotovo zanimalo tem bolj, ker
nekako že v povesti sami, se bolj pa
v predgovoru Cankar reagira na znano
kritiko o svojem delu „Hiša Marije
Pomočnice“ in brani svoje umetniško
stališče. Izza Prešernove „Nove pi-
sarije“ ni bila pozneje več napisana
nobena boljša in ostrejša satira. Da
se je pokazal Cankar iznova tudi
mojstra v slogu in jeziku, ni treba
poudarjati. Knjiga je izšla v elegantni
opremi, z izvirno risbo na naslovnem
listu. 23-132
Cena: broš. 2 K; po pošti 2 K 10 v.;
eleg. vez. 3 K 20 v.; po pošti 3 K 30 v.
Založništvo
L. Schwentner
v Ljubljani
Prešernove ulice št. 3.

„Goriško vinarско društvo“
(registrovana zadruga z omejeno zavezo)
Gorici
ima v svojih zalogah in prodaja
naravna in pristna vina
iz Brd, z Vipavskega in s Krasa.
Razpošilja na vse kraje od 56 litrov dalje. — Vzorce
vin pošilja na zahtevo. 3157-14
Cene zmerne, postrežba točna in reelna.
Sedež društva: Gorica, ulica Barzelini št. 22.

BRÁZAY

Po igri
si vdrgnite telo z

Brázay Francovim žganjem če si hočete ohrani-
ti kite voljne, mišice močne, kožo pa svežo. —
Drgnenje z Brázay Francovim žganjem truplo
osveži in odstrani izmučenost. Pri kupovanju pazite
na ime Brázay, ki le samo jamči za pristnost in
učinek Francovega žganja. Naprodaj povsod.